

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 527/2014-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. februára 2016 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika a zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Ľubomíra Dobríka o sťažnosti [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Elenou Ľalíkovou, advokátska kancelária, Podbrezovská 34, Bratislava, pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 12/2011 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 12/2011 porušené boli.

2. Okresnému súdu Bratislava I prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 12/2011 konal bez zbytočných prietáhov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 2 500 € (slovom dvetisíc päťsto eur), ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Bratislava I je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 340,88 € (slovom tristoštyridsať eur a osemdesiatosem centov) na účet advokátky JUDr. Eleny Ľalíkovej, advokátska kancelária, Podbrezovská 34, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 527/2014-10 z 9. septembra 2014 prijal na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 12/2011 (ďalej len „napadnuté konanie“).

Následne ústavný súd 21. októbra 2014 vyzval okresný súd na vyjadrenie sa k vecnej stránke prijatej sťažnosti a oznámenie, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

Vyjadrenie okresného súdu bolo ústavnému súdu doručené 2. decembra 2014. V jeho prílohe sa nachádzalo vyjadrenie predsedníčky okresného súdu s chronológiou úkonov okresného súdu i účastníkov v napadnutom konaní, z ktorej vyplývajú tieto podstatné skutočnosti:

„Dňa 18. 01. 2011 bol tunajšiemu súdu doručený návrh na začatie konania v právnej veci navrhovateľa...“

Uznesením zo dňa 17. 10. 2011... súd vyzval navrhovateľa na odstránenie väd podania.

Dňa 30. 11. 2011 bolo súdu doručené doplnenie podania navrhovateľa.

Dňa 20. 01. 2012 bolo súdu doručené doplnenie príloh k návrhu.

Výzvou zo dňa 01. 05. 2012 súd vyzval odporcu na vyjadrenie k návrhu.

Dňa 14. 06. 2012 bolo súdu doručené vyjadrenie odporcu k návrhu na začatie konania.

Dňa 13. 07. 2012 súd vo veci vytyčil termín pojednávania na termín dňa 06. 09. 2012.

Dňa 18. 07. 2012 súd písomne predvolal účastníkov konania na termín pojednávania.

Dňa 23. 08. 2012 navrhovateľ zbral návrh späť prostredníctvom právneho zástupcu advokáta [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]. z dôvodu, že navrhovateľ po posúdení odôvodnenia odporcu nemá záujem pokračovať v konaní...

... 31. 08. 2012 bolo súdu doručené podanie advokátky JUDr. Eleny Lalíkovej, druhej právnej zástupkyne navrhovateľa, spolu s plnou mocou na zastupovanie navrhovateľa v konaní, ktorá uviedla, že navrhovateľ e-mailom vypovedal plnú moc [REDAKOVANÉ]...

Dňa 06. 09. 2012 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené z dôvodu neprítomnosti navrhovateľa a jeho právneho zástupcu a žiadosti právneho zástupcu navrhovateľa o odročenie pojednávania na termín pojednávania dňa 06. 11. 2012.

Dňa 01. 10. 2012 súd písomne predvolal účastníkov konania na termín pojednávania a požiadal o pripojenie spisu tunajšieho súdu sp. zn. 5Tv 2/2009.

Dňa 06. 11. 2012 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené z dôvodu potreby doplnenie dokazovania na termín dňa 21. 02. 2013.

Dňa 15. 01. 2013 súd predvolal svedkov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] na výsluch dňa 21. 02. 2013.

Dňa 15. 01. 2013 súd opätovne požiadal o zapožičanie spisu tunajšieho súdu sp. zn. 5Tv 2/2009.

Dňa 21. 02. 2013 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré súd odročil z dôvodu neprítomnosti [REDAKOVANÉ] na termín dňa 28. 03. 2013.

Dňa 28. 03. 2013 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, na ktorom súd konanie zastavil a odporcovi náhradu trov konania nepriznal.

Dňa 22. 04. 2013 sa navrhovateľ proti uzneseniu č. k. 18C 12/2011-155 zo dňa 28. 03. 2013 odvolal.

Dňa 07. 05. 2013 bol spis predložený na rozhodnutie o odvolaní navrhovateľa odvolaciemu súdu.

Dňa 03. 07. 2013 bol súdny spis vrátený tunajšiemu súdu. Krajský súd v Bratislave uznesením č. k. 3 Co 291/2013-160 zo dňa 31. 05. 2013 napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie...

Dňa 17. 02. 2014 a dňa 25. 06. 2014 súd adresoval výzvu právnej zástupkyňi navrhovateľa.

Dňa 25. 06. 2014 a dňa 29. 10. 2014 súd adresoval výzvu [REDAKOVANÉ].

Dňa 29. 10. 2014 súd vydal uznesenie č. k. 18C 12/2011-183, ktorým konanie opäť zastavil a odporcovi nepriznal náhradu trov konania.

26. 11. 2014 právna zástupkyňa navrhovateľa doručila okresnému súdu odvolanie proti uzneseniu o zastavení konania

7. 1. 2015 okresný súd predložil súdny spis krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní navrhovateľa

16. 03. 2015 sa odporca vyjadril k odvolaniu navrhovateľa

22. 04. 2015 krajský súd uznesením sp. zn. 5 Co 165/2015 potvrdil napadnuté uznesenie okresného súdu.

11. 05. 2015 právna zástupkyňa navrhovateľa doručila okresnému súdu dovolanie proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 5 Co 165/2015 z 22. 04. 2015“

V súčasnosti prebieha dovolacie konanie na Najvyššom súdu Slovenskej republiky pod sp. zn. 1 Cdo 318/2015.

Rovnaké skutočnosti týkajúce sa priebehu napadnutého konania zo súdneho spisu, ktorý mu bol zapožičaný a doručený 2. februára 2016, zistil aj ústavný súd.

Predsedníčka okresného súdu v závere svojho vyjadrenia vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

Právna zástupkyňa sťažovateľa v stanovisku doručenom ústavnému súdu 17. decembra 2014 súhlasila s upustením od verejného pojednávania vo veci v konaní pred ústavným súdom.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne

až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť sporu, v ktorom je sťažovateľ v procesnej pozícii navrhovateľa „o náhradu za bolesť, odškodnenie, ušlý zisk“, ústavný súd konštatuje, že obdobné konania možno zaradiť k štandardnej agende všeobecného súdnictva, preto dĺžka konania nebola závislá od skutkovej či právnej náročnosti prerokúvanej veci.

2. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľa ako účastníka tohto súdneho konania. Ústavný súd konštatuje, že nezistil okolnosti na strane sťažovateľa, ktoré by relevantne prispeli k doterajšej dĺžke napadnutého konania.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, bol postup samotného okresného súdu.

Ústavný súd po preskúmaní postupu okresného súdu v napadnutom konaní konštatuje, že konanie je poznačené zbytočnými prieťahmi. Postup okresného súdu od napadnutia veci sa sústredil na prípravu pojednávania, v rámci ktorej mu trvalo desať mesiacov, pokiaľ vyzval sťažovateľa na odstránenie nedostatkov návrhu a po doručení doplnenia podania a príloh k návrhu 20. januára 2012 vyzval odporcu výzvou z 1. mája 2012, aby sa vyjadril k návrhu sťažovateľa. Ústavný súd uvedené obdobie jedného roka a štyroch mesiacov, počas ktorého okresný súd realizoval vo veci dva jednoduché úkony (výzvy), hodnotí aj vzhľadom na predmet konania, ktorým je „náhrada za bolesť, odškodnenie, ušlý zisk“ v dôsledku pracovného úrazu sťažovateľa, za zbytočný prieťah. Takisto obdobie od 28. marca 2013, keď okresný súd rozhodol uznesením, ktorým konanie zastavil, do zrušenia odvolaním napadnutého uznesenia okresného súdu z 28. marca 2013 z dôvodu jeho nepreskúmateľnosti a vrátenia veci Krajským súdom v Bratislave 3. júla 2013, tiež možno pripísať okresnému súdu ako zbytočný prieťah v trvaní 3 mesiacov, pretože v dôsledku nepreskúmateľného rozhodnutia okresného súdu sa napadnuté konanie zbytočne predĺžilo. Od vrátenia súdneho spisu 3. júla 2013 okresný súd realizoval prvý úkon (výzvu adresovanú právnej zástupkyňi sťažovateľa) až po takmer 8 mesiacoch nečinnosti, čo možno považovať za ďalší zbytočný prieťah v napadnutom konaní.

V dôsledku uvedených zistení ústavného súdu možno konštatovať, že okresný súd sa v napadnutom konaní dopustil zbytočných prieťahov v celkom trvaní dvoch rokov a troch mesiacov.

Ústavný súd na základe uvedených skutočností dospel k záveru, že okresný súd v napadnutom konaní nepostupoval v súlade so základným právom sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právom na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto konštatuje, že doterajším postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Ústavný súd vychádzajúc z okolností prípadu a skutočnosti, že okresný súd rozhodol uznesením z 29. októbra 2014, ktorým opäť zastavil konanie a toto rozhodnutie bolo potvrdené uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 5 Co 165/2015 z 22. apríla 2015, konštatuje, že napadnuté konanie bolo právoplatne ukončené 7. mája 2015 doručením označeného uznesenia krajského súdu všetkým účastníkom konania.

Napriek uvedenému podľa názoru ústavného súdu nie je možné prehliadať skutočnosť zistenú zo zapožičaného súdneho spisu, že sťažovateľ prostredníctvom svojej právnej zástupkyne podal dovolanie, o ktorom Najvyšší súd Slovenskej republiky v čase rozhodovania ústavného súdu o tejto sťažnosti nerozhodol, preto nie je možné vylúčiť, že v dôsledku úspešného dovolania sa vec vráti okresnému súdu na ďalšie konanie.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd pre prípad zrušenia uznesenia okresného súdu a vrátenia veci na ďalšie konanie prikázal okresnému súdu, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 18 C 12/2011 konal bez zbytočných prietahov (bod 2 výroku nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ v sťažnosti žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 4 500 €, ktoré odôvodnil intenzitou zásahov do jeho práv, ako aj dĺžkou ich trvania s poukazom na predmet konania, ktorý sťažovateľ považuje za existenčný.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného okresným súdom, ako aj na jeho neodôvodnenú nečinnosť v trvaní dvoch rokov a troch mesiacov, berúc do úvahy predmet konania na okresnom súde, ktorý má pre sťažovateľa mimoriadny význam, správanie sťažovateľa a všetky okolnosti daného prípadu ústavný súd považoval priznanie sumy 2 500 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právna zástupkyňa si uplatnila náhradu trov právneho zastúpenia, ktorú vyčíslila v sume 340,88 €.

Ústavný súd priznal sťažovateľovi trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta, a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je v danom prípade priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2013 v sume 804 €. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2014 (príprava a prevzatie vecí a písomné vyhotovenie sťažnosti) po 134 €. Ďalej má právny zástupca sťažovateľa nárok aj na náhradu režijného paušálu v sume 8,04 € za dva úkony podľa vyhlášky vykonané v roku 2014. Právna zástupkyňa je zároveň platiteľom dane z pridanej hodnoty, preto sa odmena a náhrady zvyšujú podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty v sume 56,82 €.

Náhrada trov konania uplatnená sťažovateľom neprevyšuje sumu, ktorú vypočítal ústavný súd, preto ju priznal v požadovanej sume 340,88 €.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyňi sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (bod 4 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. februára 2016